

Suvi Lamminen

VANHEMPIEN OSALLISUUS VARHAISKASVATUKSESSA -VINKKIVIIHKO

Esipuhe

Kädessäsi on vinkkivihko vanhempien osallisuuden parempaan huomioimiseen ja kehittämiseen varhaiskasvatuksessa. Valitse itselle mieluisat sekä ryhmäsi lasten vanhemmille sopivat vinkit ja ota ne osaksi omaa työskentelyäsi.

Osallisuus lisää ihmisten tyytyväisyyttä. Vähimmillään osallisuus on mielipiteiden kertomista ja kuulluksi tulemistä. Osallisuus vähentää pelkoja ja uhkakuvia sekä vahvistaa seurausten ymmärtämistä ja hyväksymistä.

Vinkkivihko on sosionomi (yamk) -tutkinnon kehittämistyöni lopputuotos ja monet vinkeistä ovat peräisin Eurajoen kunnan varhaiskasvatushenkilöstöltä. Kiitos kaikille kehittämistyössäni osallisena olleille!

*Suvi Lamminen
2018*

Sisällys

Osallisuuden monet muodot

Muistilista

Vanhempien ideoiden ja aloitteiden huomioon ottaminen ja kysyminen

vasukeskustelut, toiveiden puu, palaute-/idealaatikko, varaa aikaa hakutilanteeseen, toivepussi, avoin & aito keskustelu

Tiedottaminen vanhemmille

eri tapoja tiedottamiseen, sopikaa tiedottamisesta, keskustelut, tiedotusvihko, ryhmä sosiaaliseen mediaan

Arjen näkyväksi tekeminen vanhemmille

leikkihetki hakutilanteessa, viikko-ohjelma näkyville, blogi, valokuvia näkyville, valokuvia vanhemmille keskellä päivää, pedagoginen dokumentointi, videokuvaus, päivän kohokohta, asioista kertominen, minä varhaiskasvatuksessa -kirja, kädentaitonäyttely, leivonnaistarjoilu, keskusteluaika

Vanhempien yhteiset tapahtumat

vanhempainillat, vanhempainkahvilat, osallisuusfoorumi

Perheiden yhteiset tapahtumat

toimintailta, joulujuhla, kevätjuhla, rento perheilta, retket, hakutilanteessa nonstop-toimintaa, teemapäivät, isän- ja äitienpäivät, avoimet ovet

Vanhempien mahdollisuudet toiminnan suunnitteluun

unelmien päivä, ideapyynnöt, kyselyt, suunnittelu- ja arviointitilaisuus, ruokalista, tyhjä toimintasuunnitelma, tapahtuman toimikunta

Vanhempien mahdollisuudet toiminnan toteuttamiseen

lapsen lempisatu, apukäsiksi toimintaan, materiaalien pyytäminen, retki, ammattiesittelyt

Vanhempien mahdollisuudet toiminnan arviointiin

keskustele, asiakaspalaute/kysely kotiin, pikapalaute hymiöillä

Muu yhteistyö vanhempien kanssa

ryhmän maskotti, pihasäännöt, vanhempainyhdistys, vanhemmilta runo lapselle, valokuva perheestä, lounas tutustumiskerralla, vanhempien vierailupäivät, tärkeän aikuisen päivä, vanhempain- ja perheryhmät, vanhempainvartit, jokainen tavallaan, nimikierros, hyväntekeväisyys myyjäiset, viikon lapsi, panosta tutustumiskertoihin, ole luova

Osallisuuden monet muodot

Osallisuudelle ei löydy yksiselitteistä määritelmää. Osallisuus on vuorovaikutusta, yhdessä tekemistä ja asioihin vaikuttamista. Osallisuus näkyy konkreettisina tekoina ja tapana toimia toisten kanssa luoden yhteisöllisyyttä. Osallisuus voi olla suunnittelua, keskustelua, toimintaa tai yhdessäoloa. Osallisuuden mahdollistaminen on yhdessä opettelua, toisten kuuntelemista, neuvottelua ja sopimista. Kaikkien tulee kokea olevansa hyväksyttyjä, arvostettuja ja tärkeitä jäseniä yhteisössä. Osallisuus on enemmän kuin mahdollisuus osallistua.

Osallisuus tarkoittaa kuulemista ja kuulluksi tulemistä, mahdollisuutta ilmaista mielipiteitä ja toiveita, vastuun jakamista ja mukanaoloa päätöksenteossa. Osallisuuden avulla saadaan tietoa, voidaan valita ja vaikuttaa prosesseihin. Osallisuutta voidaan tarkastella eri tasoilla ja sen edistämiseksi tarvitaan sovittuja käytäntöjä ja toimintamalleja. Osallisuus on kuitenkin muutakin kuin toiveiden toteuttamista.

Yksi yhteistyön ja osallisuuden vahvistamisen keskeisiä ajatuksia lapsiperheille on, että viime kädessä vanhemmat vastaavat omaa perhettään ja lastaan koskevasta päätöksenteosta ja ovat siinä osallisia. Perheille tulee tarjota riittävästi tukea, tietoa ja vaihtoehtoja päätöksenteon tueksi. Palveluntarjoajan tulee kunnioittaa perheen arvoja ja palveluiden tulee keskenään tehdä yhteistyötä perheen hyväksi. Osallisuus voidaan nähdä perheiden kanssa tehtävän työn voimana.

Osallisuuden toteuttaminen vaatii työtä, vaikka se onkin arkisia asioita. Muutos ei tapahdu hetkessä ja tarvitaan ihmisiä, jotka panevat toimeksi. Asiakkaat eivät voi osallistua, jos siihen ei tarjota tilaisuutta ja työntekijöiden tulee kutsua asiakkaita mukaan ja rohkaista heitä osallisuuteen.

Muistilista

- muista avoin, luottamuksellinen ja positiivinen vuorovaikutus
- hyväksy ja kunnioita vanhempia
- kuuntele vanhempia
- anna aikaa keskusteluille
- huomioi vanhemmat yksilöinä
- kannusta vanhempia osallisuuteen
- ota vanhemmat rohkeasti mukaan
- arvosta yhdessä tekemistä
- tarjoa riittävästi tietoa ja tukea
- kokeile ja tarjoa erilaisia tapoja vanhemmille olla osallinen

Vanhempien ideoiden ja aloitteiden huomioon ottaminen ja kysyminen

Vanhempia kuulemalla ja heidän vaikutusmahdollisuuksiaan parantamalla voidaan parantaa varhaiskasvatuksen laatua.

Vanhempien mielipiteet ja toiveet omasta lapsesta tulee ottaa huomioon lapsen kohtaamisessa ja kasvatuksessa. Vanhempien ja henkilöstön välinen hyvä vuorovaikutus luo vanhemmalla positiivisen kokemuksen hoidosta ja toisaalta myös henkilöstön ja lapsen välinen hyvä vuorovaikutussuhde lisää vanhemman luottamusta sekä yhteistyöhaluja. Kumppanuudessa on keskeistä työskennellä rinnakkain vanhempien kanssa, vaikka liian usein keskitytään vain vanhempien fyysiseen osallistumiseen esimerkiksi vanhempainiltoihin. Kuten lapsetkin tulee huomioida yksilöinä, niin myös vanhemmat. Henkilöstön tulee suhteuttaa yhteistyötään yksilöllisesti jokaisen vanhemman mukaan.

VASUKESKUSTELUT

Hyödyntäkää

vasukeskustelut ja antakaa vanhemmille mahdollisuus kertoa ajatuksiaan ja tulla kuulluksi. Monesti vasukeskusteluissa vanhemmat uskaltavat rennommin puhua ja esittää toiveitaan. Vasukeskustelun voi pitää myös perheen kotona, jolloin pääsee eri tavalla tutustumaan lapseen ja vanhempiin. Myös vasukeskustelu verkossa skypen välityksellä on mahdollista.

TOIVEIDEN PUU

Vanhemmat voivat kirjoittaa toiveita toiminnasta valmiisiin lehtiin, jotka he lisäävät eteisessä olevaan puuhun. Puun sijainnin on hyvä olla sellainen, jossa vanhemmat voivat rauhassa kirjoittaa toiveitaan nimettöminä. Lehtiin voi toiveiden lisäksi kirjoittaa myös arvoja. Puussa voi olla lisäksi myös lasten lehtiä/omenoita, joissa on lasten toiveita. Lehdet ja omenat voivat tarvittaessa tippua puusta pois, kun toiveet on toteutettu.

PALAUTE-/IDEALAATIKKO

Eteiseen laatikko, johon vanhempi voi laittaa paperilla palautetta. Nimettömänä voi olla helpompi antaa palautetta ja ideoita.

VARAA AIKAA

HAKUTILANTEESEEN

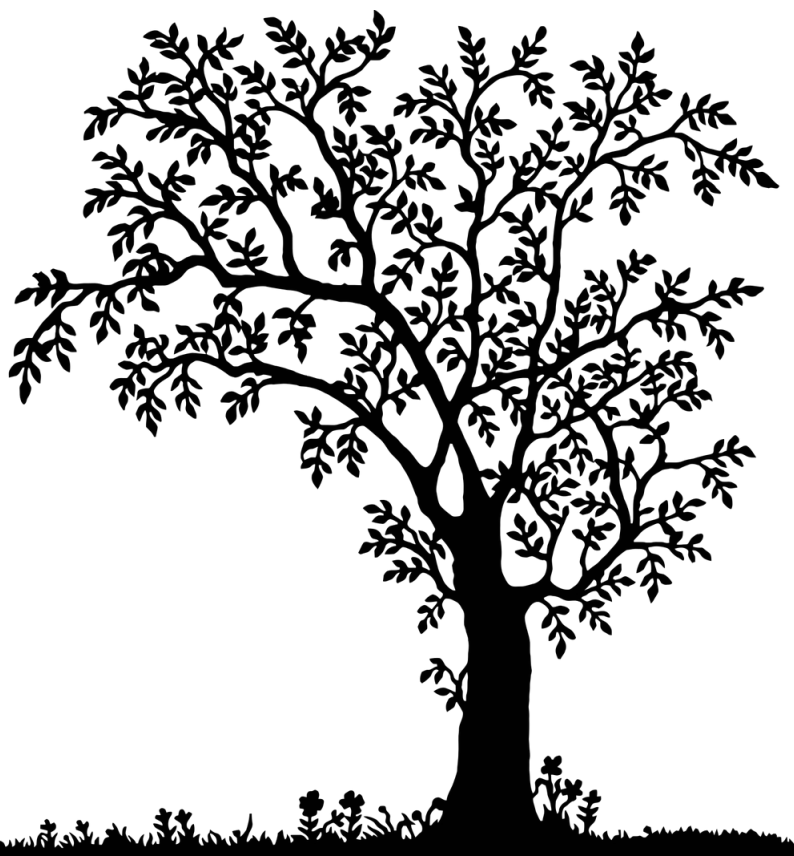
Varatkaa molemmin puolin vaikka vain 5 minuuttia hakutilanteeseen, jolloin ehditte keskustelemaan päivän kuulumisista ja kyselemään toistenne ajatuksia.

TOIVEPUSSI

Lapset saavat yhdessä vanhempiensa kanssa tuoda toiveita lapuille kirjoitettuna toivepussiin.

AVOIN & AITO KESKUSTELU

Arvosta vanhempien kanssa käytäviä keskusteluja. Kysy, kuuntele ja ole läsnä.

Tiedottaminen vanhemmille

Vanhempien osallisuus edellyttää perheen ja henkilöstön välistä yhteistyötä. Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti yhteistyön laatuun ja tiedon kulkuun. Osallisuuden edistämiseksi tarvitaankin yhdessä sovittuja toimintamalleja ja käytäntöjä. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tehtävänä on luoda tasavertaista vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä tukeva ilmapiiri henkilöstön ja vanhempien välille. Vanhempien osallisuutta tuetaan, kun heitä kannustetaan pyytämään apua, rohkaistaan hankkimaan tietoa, autetaan tunnistamaan lapsen vahvuuksia, annetaan tietoa ongelmatilanteissa ja päätöksenteon tueksi sekä tuetaan vanhempia luottamaan omiin kykyihinsä. Mahdollisuus avoimeen keskusteluun luo hyvän vuorovaikutusympäristön.

ERI TAPOJA TIEDOTTAMISEEN

- puhelut
- tekstiviestit
- whatsappviestit
- sähköposti
- reissuvihko
- liitu-/valkotaulu eteisessä
- perinteinen seinäkalenteri
- sähköinen kalenteri
- viikko-/kuukausikirje
- tiedote eteisen oveen
- blogi
- Wilma
- Peda.net

SOPIKAA TIEDOTTAMISESTA

Sopikaa vanhempien kanssa, mitä tiedottamisen välineitä käytätte. Vanhemmille tulee kertoa ja muistuttaa, mistä löytyy mitään tietoa, joka voi olla heille tarpeen (esim. ruokalistat). Muistakaa tiedottaa ajoissa tulevista asioista. Nykylvälineillä tiedottamisesta saa halutessaan myös hyvin reaaliaikaista.

KESKUSTELUT

Tiedottamisen tulee olla molemminpuolista. Kerro ja kuuntele. Kasvotusten keskustelemalla säästytään paremmin väärinkäsityksiltä ja ideoita voidaan kehittää yhdessä eteenpäin.

TIEDOTUSVIHKO

Lapsen päivästä tiedottamisessa, apuna voi käyttää vihkoa, jossa on lapsilista, johon ryhmän henkilöstö on kirjannut asioita päivänmittaan.

RYHMÄ SOSIAALISEEN MEDIAAN

Vanhempien suostuessa myös sosiaalisen median suljettuja ryhmiä voi käyttää tiedottamisessa.

Arjen näkyväksi tekeminen vanhemmille

Vanhempien aloitteet voidaan usein kokea liian yksilöllisiksi, epärealistisiksi ja keskenään ristiriitaisiksi, jotta niitä pystyisi toteuttamaan lapsiryhmissä. Toki myös erityisesti päiväkodeilla voi olla tiukkoja ja rutinoituneita toimintatapoja ja rakenteita, jotka ovat vanhempien osallisuuden esteinä. Avoin, positiivinen ja kuunteleva suhtautuminen tukee vanhempien osallisuutta.

Vanhempien osallisuuden esteinä voidaan kokea myös vanhempien kiire ja tietämättömyys varhaiskasvatuksen sisällöstä. Onkin tärkeää tehdä varhaiskasvatuksen arkea näkyväksi vanhemmille.

LEIKKIHETKI HAKUTILANTEESSA

Lapsille on tärkeää, että vanhemmat käyvät varhaiskasvatuspaikassa muutakin kuin oven suussa. Joskus hakutilanteessa vanhempi voisikin pieneksi hetkeksi istahtaa leikkimään lapsen kanssa.

VIKKO-OHJELMA NÄKYVILLE

Näkyvällä paikalla, esimerkiksi eteistilassa, kannattaa olla viikko-ohjelma näkyvillä, josta vanhemmat voivat seurata päivän/viikon puuhia.

BLOGI

Blogi on helppo ja halpa tapa tehdä arkea näkyväksi. Perustakaa ryhmällemme blogi, jota vanhemmat voivat käydä seuraamassa. Laittakaa sinne kuvia askarteluistanne, kirjoittakaa ylös lasten satuja...

VALOKUVIA NÄKYVILLE

Valokuvia arjen tekemisistä voi laittaa esille esimerkiksi eteiseen, jossa vanhempien on mukava katsoa niitä. Lapsetkin esittelevät mielellään kuvia vanhemmille ja kuvien avulla heidän on helpompi muistaa arjen tapahtumia. Kun on taas aika laittaa uudet kuvat esille, vanhat kuvat voi laittaa lasten kasvunkansioihin.

VALOKUVIA VANHEMMILLE KESKELLÄ PÄIVÄÄ

Valokuvia on mahdollista lähettää vanhemmille myös keskellä päivää, esimerkiksi terveiset suoraan metsäretkeltä. Kuvat piristävät vanhempien työpäivää ja niistä on mukava jutella hakutilanteessa.

VIDEOKUVAUS

Lyhyelläkin pätkällä videokuvaa voi saada helposti arkea näkyväksi. Videopätkä omasta lapsesta toimii hyvänä avauksena vasukeskusteluun ja vanhempainilllassa voi videokuvan avulla kertoa helposti päivän- ja viikon puuhista.

PEDAGOGINEN DOKUMENTOINTI

Pedagoginen dokumentointi on tärkeää ja sen käyttöä kannattaa kehittää vuorovaikutuksessa vanhempien kanssa.

PÄIVÄN KOHOKOHTA

Kerro joka päivä joku kohokohta. Pienet asiat tekevät arjen tutummaksi ja kynnyks osallistua pienenee.

ASIOISTA KERTOMINEN

Vanhemmille kannattaa ylipäättänsä avata viikon toiminnan pedagogiikkaa esimerkiksi vanhempainilloissa.

**MINÄ
VARHAISKASVATUKSESSA
-KIRJA**

Tehkää lapsille omat vihot, joko askarrellen tai kaupasta ostettuna, johon voi kirjata lapsen arkisia asioita varhaiskasvatuksessa ja liimata valokuvia. Esim. "Tänään minä leikin kotileikkiä. Tein ruuaksi perunoita."

KÄDENTAITONÄYTTELY

Järjestäkää näyttely askarteluista ja muista tekemistänne kädentaitotöistä. Kutsukaa vanhemmat näyttelyyn. Tarjolla voi olla mehua ja piparia, kuten hienoissa näyttelyissä kuuluu olla!

LEIVONNAISTARJOILU

Leipokaa leivontapäivänä hieman normaalia enemmän, niin voitte tarjota leipomusta lapsia hakemaan tuleville vanhemmille.

KESKUSTELUAIKA

Jos aika tuntuu aina loppuvan kesken tulo- ja hakutilanteissa, sopikaa tarvittaessa erillinen keskustelu-aika.

Vanhempien yhteiset tapahtumat

Osallistuminen ja osallisuus sekoitetaan usein puheissa samoiksi käsitteiksi. Osallisuus on kuitenkin paljon enemmän, koska se syntyy osallistumisen, toiminnan ja vaikuttamisen kautta. Osallisuus on mukana olon tunnetta ja osallisuuden toimintakulttuurissa asiakas asettuu ammattilaisen rinnalle jo palvelun suunnitteluvaiheessa. Osallisuuden tunteessa yksilön tulee aidosti kokea voivansa vaikuttaa yhteisössä.

VANHEMPAINILLAT

Perinteisen vanhempainillan lisäksi vanhempainiltoja voi järjestää eri tavoin tai niissä voi olla erilaisia toimintatapoja.

- toiminnallinen vanhempainilta yhdessä lapsen kanssa
 - vanhempainillan ja ulkoilun yhdistäminen
- äänestykset vanhempainilloissa: vanhemmat saavat esim. äänestää tuodaanko metsäretkille eväitä vai ei
- kirje lapselle: vanhempi tekee lapselle kirjeen joko kirjoittamalla tai piirtämällä ja lapsi saa kirjeen seuraavana päivänä
- malli lapselle: vanhempi tekee esim. legorakennelman, piirrustuksen, muovailun, hamahelmityön tms. ja lapsi saa seuraavana päivänä tehdä samanlaisen

VANHEMPAINKAHVILAT

Vanhempainkahviloissa vanhemmat voivat rennosti keskustella varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa varhaiskasvatuksen ajankohtaisista asioista kahvikupin ääressä.

OSALLISUUSFOORUMI

Osallisuusfoorumissa vanhemmat keskustelevarhaiskasvatuksen laadusta ja sen kehittämisestä.

Perheiden yhteiset tapahtumat

Keskeinen osa nykypäivän varhaiskasvatuksen toimintaa on vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten välinen vuorovaikutus. Eri aikakausina vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten vuorovaikutusta on tarkasteltu erilaisista näkökulmista ja käytetty erilaisia käsitteitä, muun muassa mukanaolo, tukeminen, kasvatuskumppanuus, yhteistyö ja osallisuus. Kasvatuskulttuurin käsitykset ja tulkinnat ohjaavat ammattilaisia vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Vanhemmille on myös omat käsityksensä vuorovaikutuksesta ammattilaisten kanssa, jotka näkyvät muun muassa siinä minkälaisia odotuksia vanhemmilla on ja millaiseksi he ymmärtävät oman osallisuutensa vuorovaikutuksessa.

TOIMINTAILTA

Järjestäkää perheille toiminnallinen ilta askartelun, musiikin tai vaikka liikunnan parissa.

JOULUJUHLA

Joulun alla voi järjestää perheille esimerkiksi perinteisen joulujuhlan, tonttupolun tehtävineen, iltapäiväglögitilaisuuden...

KEVÄTJUHLA

Järjestää perheiden yhteinen kevätjuhla esimerkiksi joko perinteisillä esityksillä tai toiminnallisina tehtäväpisteinä. Juhla voi olla oman ryhmän kesken tai yhdessä muiden ryhmien kanssa.

RENTO PERHEILTA

Järjestäkää rento ja vapaamuotoinen perheilta, jossa perheet pääsevät tapaamaan muita perheitä ilman sen suurempaa ohjelmaa. Joskus voi riittää, että antaa perheille vain ajan ja paikan, jossa he tapaavat keskenään.

RETKET

Retkikohteita löytyy läheltä ja kaukaa, ilmaisina tai maksullisina. Miettikää mikä on teille ja teidän ryhmänne perheille sopiva: teatteriretki, laavuretki...

TEEMAPÄIVÄT

Järjestäkää koko perheelle suunnattuja teemapäiviä (tai -iltoja) liikunta-, kierrätys-, naamiais- yms. teemalla.

AVOIMET OVET

Avoimien ovien päivänä voi kutsua vanhempien lisäksi kaikki muutkin tutustumaan varhaiskasvatukseen arkeen.

HAKUTILANTEESSA NONSTOP-TOIMINTAA

Hakutilanteiden yhteydessä voi olla lapsille ja vanhemmille suunnattua yhteistä toimintaa. Ilmoittakaa vanhemmille, että varaavat ko. päivään n. 15 min lisää aikaa hakutilanteeseen ja tehkää vaikka erilaisia liikuntapisteitä perheiden suoritettavaksi.

ISÄN- JA ÄITIENPÄIVÄT

Isät/äidit voi kutsua aamupalalle tai iltapäiväkahville edeltävänä perjantaina. Halutessaan voi järjestää myös vaikka äideille hemmotteluillan ja isäsille luontopolun lasten kanssa.

Vaihtoehtoisesti voi järjestää askarteluillan siten, että isät ja lapset askartelevat lahjan/kortin äidille ennen äitienpäivää kun taas äidit ja lapset askartelevat isälle ennen isänpäivää.

Vanhempien mahdollisuudet toiminnan suunnitteluun

Varhaiskasvatushenkilöstöllä on ensisijainen vastuu varhaiskasvatuksen toiminnasta, kun taas vanhemmilla on ensisijainen kasvatust vastuu lapsesta, jolloin vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön tiedot tulee yhdistää.

Varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa lapsen tarpeista lähteminen.

Vanhempien osallisuutta, perheiden verkostoitumista ja vanhempien keskeistä vuorovaikutusta tulee tietoisesti edistää.

Varhaiskasvatushenkilöstöllä on vastuu vanhempien osallisuuden edellytysten luomiselle.

UNELMIEN PÄIVÄ

Lapset saavat yhdessä vanhempiensa kanssa suunnitella unelmien varhaiskasvatuspäivän, joka toteutetaan lapsen toivepäivänä parhaalla mahdollisella tavalla. Halutessaan henkilöstö voi tehdä tätä varten lomakkeen, jonka perhe täyttää.

IDEAPYYNNÖT

Lähetäkää sähköpostitse koko ryhmän vanhemmille viestiä, jossa pyydätte ideoita toimintaanne.

KYSELYT

Avoimet kyselyt ovat hyvä tapa kerätä vanhemmilta ideoita toiminnan suhteen. Kun heidän ehdottamansa asiat toteutuvat, se innostaa heitä ideoimaan lisää.

SUUNNITTELU- JA ARVIOINTITILAISUUS

Kutsukaa vanhemmat ryhmän tiimipalaveriin tai erikseen järjestettävään suunnittelu- ja arviointitilaisuuteen. Tarjotaan vanhemmille mahdollisuus!

RUOKALISTA

Monet vanhemmat haluaisivat olla osallisia pienissä ja arkisissakin asioissa. Voisiko jonain toiveruokaviikkona olla vanhempien ruokatoiveita? Muutenkin voi miettiä, miten vanhemmat voivat kertoa mielipiteitään lapsensa ruokailuun.

TYHJÄ

TOIMINTASUUNNITELMA

Antakaa vanhemmille mahdollisuus täyttää ryhmän toimintasuunnitelmaa, jonka rungon luotte paperilla tai vaikka kalenteriin.

TAPAHTUMAN TOIMIKUNTA

Erityisiä tapahtumia varten voi perustaa toimikunta, jotka ideoivat ja toteuttavat sovitun tapahtuman. Toimikuntiin voi kuulua pelkästään vanhempia tai vaikka vanhempia ja henkilöstöä.

Vanhempien mahdollisuudet toiminnan toteuttamiseen

Varhaiskasvatuksen yhteistyön tärkeimmissä asioissa korostuu työntekijöiden ammattitaidossa näkyvä perhekeskeisyys, kyky nähdä vanhemmat aktiivisina sekä tasavertaisina osapuolina ja arvostaa heidän kokemustaan sekä asiantuntemustaan.

Yhteistyön periaatteisiin kuuluu dialogisuus, kuunteleminen, luottamus, kunnioitus, avoimuus ja luottamuksellisuus.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön tulee olla avoimia keskusteluihin, puhua vanhempien kanssa heidän odotuksistaan ja ennakkoluuloistaan, luoda toimivia viestintätapoja, osallistaa vanhempia lapsen kasvatukseen ja oppimiseen sekä tukea erilaisuutta.

LAPSEN LEMPISATU
Olisi hienoa, jos lapsen vanhempi ehdisi lukemaan lapsen lempisadun ryhmälle vaikkapa aamuhetkellä.

APUKÄSIKSI TOIMINTAAN...
Pyytäkää vanhempia apukäsiksi esim. luisteluun, jumppaan, leipomiseen...

MATERIAALIEN PYYTÄMINEN
Vanhempia voi pyytää tuomaan kierrätys-askartelumateriaaleja tai tavaroita kauppaleikkiin.

RETKI
Joku vanhemmista voisi tulla johdattamaan ryhmän retkelle johonkin mieluiseen paikkaan.

AMMATTIESITTELYT
Vanhemmat saavat esitellä omia ammattejaan lapsen ryhmässä tai vastaavasti ryhmä voi mennä vierailemaan vanhemman työpaikalla.

Vanhempien mahdollisuudet toiminnan arviointiin

Varhaiskasvatuslaissa todetaan, että lapsen vanhemmille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Toimintayksiköissä onkin järjestettävä säännöllisesti lapsille ja heidän vanhemmilleen mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin.

Valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan varhaiskasvatuksessa tulisi edistää kaikessa toiminnassa osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Lasten, henkilöstön ja huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä tulee arvostaa, mutta tämä edellyttää osallisuutta edistävien toimintatapojen sekä rakenteiden tietoista kehittämistä. Osallisuutta vahvistaa lasten ja huoltajien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.

KESKUSTELE!

ASIAKASPALAUTE/KYSELY KOTIIN
Asiakaspalaute/kysely voi olla joko pelkästään vanhemmille tai vanhemmille ja lapselle yhdessä. Jos kysely on yhteinen, vanhemmat kuulevat samalla lapsensa lempipuuhiista ja varhaiskasvatuksen arjesta lapsilta.

PIKAPALAUTE HYMIÖILLÄ
Mitä mieltä vanhemmat olivat päivän toiminnasta? Laittakaa eteiseen laatikko ja sen viereen tulostettuja hymiöitä (iloinen, neutraali, surullinen). Vanhemmat voivat hakutilanteessa tiputtaa laatikkoon mielipidettään kuvaavan hymiön.

Muu yhteistyö vanhempien kanssa

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää varhaiskasvatuksessa ja tavoitteena on yhteinen sitoutuminen lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Päivittäiset tapahtumat jaetaan huoltajien kanssa. Keskustelu ja kokemusten jakaminen on avainasemassa yhteistyölle, jonka merkitys korostuu erityisesti siirtymävaiheissa. Yhteistyön tulee olla tasa-arvoista vuorovaikutusta, mutta edellyttää henkilöstön aloitteellisuutta (esimerkiksi tarjoamalla tulkkipalveluita ymmärtämisen varmistamiseksi). Myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään yhteistyössä. Molemmien puolinen luottamus ja kunnioitus auttavat haastavissa tilanteissa, esimerkiksi huolen herätessä lapsesta. Yhteistyö voi tukea myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta, verkostoitumista ja yhteistä toimintaa vahvistaen yhteisöllisyyttä.

RYHMÄN MASKOTTI
Ryhmän maskotti kiertää viikonloppuisin perheiden kotona päiväkirjansa kanssa, johon vanhemmat voivat kirjata perheen viikonlopun puuhia.

VANHEMPAINYHDISTYS
Perustakaa vanhempainyhdistys, joka voi järjestää tapahtumia, ottaa kantaa ajankohtaisiin asioihin...

PIHASÄÄNNÖT
Pihasääntöjen (ja muiden vastaavien sääntöjen) laatimiseen kannattaa henkilöstön ja lasten lisäksi ottaa mukaan myös vanhemmat. Järjestäkää yhteinen keskustelutilaisuus tai kyselkää asiasta paperisella kyselyllä.

VANHEMMILTA RUNO LAPSELLE

Vanhemmat kirjoittavat omalle lapselle runon tai muun toivotuksen, joka luetaan joka päivä lapsen mennessä lepoaikalle. Lapun voi kiinnittää sängyn viereiseen oveen tai seinään.

VALOKUVA PERHEESTÄ

Vanhemmat voivat tuoda esimerkiksi lapsen lokeroon valokuvan perheestä. Lapsi voi käydä katsomassa kuvaa esimerkiksi kun on ikävä äitiä tai isää.

LOUNAS TUTUSTUMISKERRALLA

Vanhemmista on mukavaa kokea erilaisia arjen tilanteita lapsen tutustuessa uuteen hoitopaikkaan. Mahdollisuuksien mukaan uusille tutustujille vanhempineen voisi tarjota myös lounaan.

VANHEMPIEN VIERAILUPÄIVÄT

Vanhemmille voi tarjota mahdollisuutta tulla lapsensa kanssa päiväksi varhaiskasvatukseen.

TÄRKEÄN AIKUISEN PÄIVÄ

Viettäköön tärkeän aikuisen päivää, jolloin lapsi saa kutsua sovituksia ajaksi jonkun hänelle tärkeän aikuisen (esim. isovanhempi, kummi tai vaikka oma vanhempi).

Pitäköön yhteinen laulu- tai askarteluhetki ja lisäksi lapset saavat leikkiä oman tärkeän aikuisen kanssa.

VANHEMPAIN- JA PERHERYHMÄT

Vanhemmille ja perheille voi järjestää eri teemoihin liittyviä vanhempain- ja perheryhmiä, esim. parisuhde, yksinhuoltajaäidit, koko perheen taidetoiminta...

VANHEMPAINVARTIT

Vasukestustelujen lisäksi voi pitää lyhyempiä ja epävirallisempiäkin keskustelutilaisuuksia vanhempien kanssa.

JOKAINEN TAVALLAAN

Vanhempia ei tarvitse "pakottaa" osallisuuteen vaan tulee muokata ja hyväksyä jokaiselle ominainen toimintatapa sekä panos.

NIMIKIERROS

Vanhempien keskinäistä verkostoitumista edistää se, kun yhteisissä tapahtumissa esittäydytään toisille. Ota siis nimikierros osaksi vanhempainiltoja ym.!

HYVÄNTEKEVÄISYYS MYYJÄISET
Järjestäkää hyväntekeväisyysmyyjäiset, joihin vanhemmat voivat leipoa lasten ja henkilökunnan lisäksi. Myyjäisissä lapset saavat toimia myyjinä ja asiakkaina voi olla vanhempien lisäksi lähialueen asukkaat.

VIIKON LAPSI

Jokainen lapsi saa olla vuorollaan viikon lapsi. Lapset saavat kotona täyttää vanhempiensa kanssa "ystäväkirjan sivun", jonka avulla lapsi esitellään ryhmän muille lapsille.

PANOSTA

TUTUSTUMISKERTOIHIN

Ennen varhaiskasvatuksen aloitusta olevat tutustumiskerrat kannattaa hyödyntää. Varaa niihin aikaa ja huomioi sekä lapsi että vanhemmat yksilöllisesti.

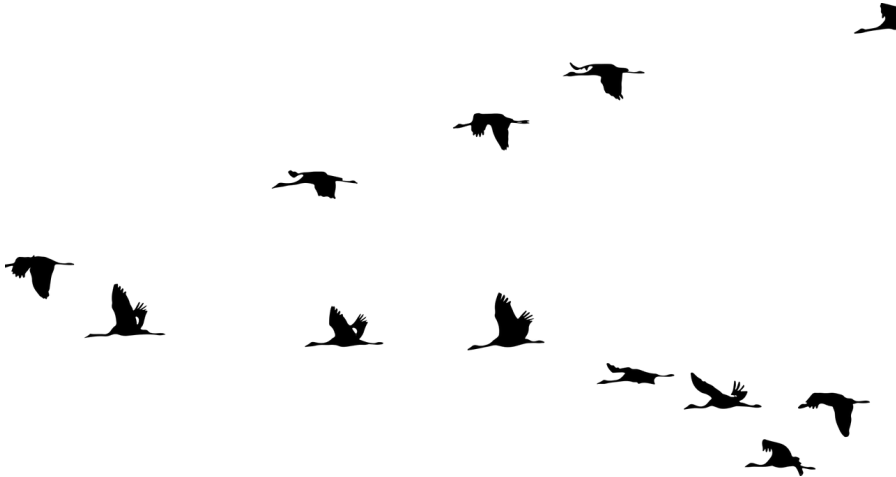
OLE LUOVA

Tässä vinkkivihossa mainitut vinkit vanhempien osallisuuden tukemiseksi ja kehittämiseksi ovat esimerkkejä erilaisista toimintatavoista. Kaikki vinkit ovat vapaasti käytettävissä ja niitä kannattaa hyödyntää tietoisesti. Niitä saa soveltaa ja lisäksi kannattaa luoda uusia toimintatapoja.

Lähdeluettelo

- Alasuutari, M. 2010. Suunniteltu lapsuus: keskustelut lapsen varhaiskasvatuksesta päivähoitossa. Tampere: Vastapaino.
- Almann, S. 2009. Partnerlus – lasteaija ja lapsevanemate koostöö alus. Teoksessa E. Kulderknap (toim.) Öppe- ja kasvatustegevuse korraldus. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, 51-64. http://oppekava.innove.ee/wp-content/uploads/2015/07/Oppekorraldus_Alusharidus.pdf
- Eskel, P. & Marttila, M. 2013. Osallisuuden kokemus osana yhteisöllisyyttä. Teoksessa P. Marjanen, M. Marttila & M. Varsa (toim.) Pienten piirissä: Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Jyväskylä: PS-kustannus, 75-98.
- Halme, N., Vuorisalmi, M. & Perälä, M-L. 2014. Tuki, osallisuus ja yhteistoiminta lasten ja perheiden palveluissa. Työntekijöiden näkökulma. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.
- Karila, K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa K. Karila, M. Alasuutari, M. Hännikäinen, A. R. Nummenmaa & H. Rasku-Puttonen (toim.) Kasvatustuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 91-110.
- Mäkisalo-Ropponen, M. 2016. Kohti yhdessä tekemisen kulttuuria. Helsinki: Draamatyö.
- Perälä, M-L., Salonen, A., Halme, N. & Nykänen, S. 2011. Miten lasten ja perheiden palvelut vastaavat tarpeita? Vanhempien näkökulma. Tampere: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.
- Oranen, M. 2013. Osallisuus osaksi arkea. Teoksessa A. Hastrup, M. Hietanen-Peltola, J. Jahnukainen & M. Pelkonen (toim.) Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen uudistaminen: Lasten Kaste -kehittämistyöstä pysyväksi toiminnaksi. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, 122-126.
- Poikonen, P-L. & Lehtipää, R. 2009. Päivähoidon ja kodin jaettu kasvatustehtävä: kasvatuskumppanuus perheen voimavarana. Teoksessa A. Rönkä, K. Malinen & T. Lämsä (toim.) Perhe elämän paletti: vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-kustannus, 69-88.
- Varhaiskasvatustaki. 1973. L 19.1.1973/36 muutoksineen.
- Varhaiskasvatustusuunnitelman perusteet. 2016. Helsinki: Opetushallitus. Määräykset ja ohjeet 2016: 17. www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatustusuunnitelman_perusteet_2016.pdf
- Venninen, T., Leinonen, J., Rautavaara-Hämäläinen, M. & Purola, K. 2011. ”Lähes aina haettaessa sanotaan, että ihan ok päivä - mitä se lopulta tarkoittaa?” Lasten vanhempien ja henkilökunnan osallisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa. http://www.socca.fi/files/1618/Lasten_vanhempien_ja_henkilokunnan_osallisuus_paa-kaupunkiseudun_paivakodeissa_2011.pdf

Ei pieni puu vielä myrskystä tiedä,
ei pieni puu vielä myrskyä siedä.
Ole suojana pienelle suuri puu,
jotta pienellä juuret vahvistuu.

